

Ny utredning visar att friluftsforskningen och -utbildningen är eftersatt i Sverige

FRISAM (Friluftorganisationer i samverkan) har färdigställt en utredning om utbildning och forskning inom friluftsliv. Utredningen visar att det finns stora luckor forskningsmässigt och institutionellt för ämnet friluftsliv. Sverige ligger långt efter Norge och Danmark.

- **Detta är inte bra för den långsiktiga utvecklingen av folkhälsoarbetet i Sverige säger Eva Bjernudd (ordförande i FRISAM).**

Utredningen visar att det idag inte finns någon institution för friluftsliv/friluftslivsvetenskap, inget specialiserat bibliotek och ingen tidskrift för friluftslivsforskning i Sverige. Inte heller har något politiskt intresse för utbildning och forskning om friluftsliv uttryckts i propositioner. Ej heller har någon forskningsfinansiär tagit ansvar för friluftsforskningen. Det saknas således en mer organiserad infrastruktur för kunskapsbildning och -spridning om friluftsliv.

Den norska friluftslivsforskningen startade ungefär samtidigt som den svenska, dvs. väsentligen på 1970-talet. Den har idag en mer stabil institutionell bas än den svenska, en större omfattning och en nättidskrift. Utvecklingen synes ha gynnats av bl.a. ett politiskt intresse som manifesterats i två propositioner om friluftsliv där frågor om kunskapsuppbyggnad och forskning behandlats. Friluftsforskningen i Norge gynnas även av årliga medel från regeringen via Norges forskningsråd samt ett pågående flerårigt strategiskt forskningsprogram med friluftsliv i fokus. Den danska friluftsforskningen är mindre omfattningsrik jämfört med den norska, men har goda finansieringsmöjligheter genom tips- och lottomedel från staten till Friluftsrådet. I rapporten redovisas även en betydande mängd forskning kring friluftsliv utanför Norden, inte minst i USA.

Utredningen har även studerat utbildningsläget inom friluftsliv och visar att momenten knutna till friluftsliv generellt sett är blygsamma till sin omfattning inom det högre utbildningsväsendet. Detta gäller såväl inom utbildning inom utövande och pedagogisk verksamhet samt utbildning som avser planering och förvaltning. Samtidigt visar utredningen på ett avnärmarbehov i form av väl utbildade inom friluftsliv.

Utbildningsläget i Norge framstår härvid i stor kontrast till den svenska situationen. Där finns idag möjligheter att, efter två år av specialiserade studier inom utövande av friluftsliv och pedagogisk verksamhet knuten därtill, erhålla kandidatexamen i friluftsliv. Vidare tas nu steget att bygga upp studier på magisternivå. Även i Danmark finns väsentligt mer utvecklade utbildningar inom friluftsliv än i Sverige.

Utredningens förslag

Med ett antal bedömningar och överväganden som grund lägger utredningen följande förslag:

- Inled ett långsiktigt arbete med att bygga upp friluftsliv/friluftslivsvetenskap i syfte att etablera det som ett självständigt flervetenskapligt akademiskt ämnesområde.
- Skapa strukturella lösningar som ger utrymme för traditionell akademisk verksamhet med grundläggande högskoleutbildning, forskarutbildning och därtill knuten forskningsverksamhet. Som ett första steg bör ett nationellt flervetenskapligt centrum för studier i friluftsliv inrättas.
- Skolämnen såsom biologi, geografi och historia kan i kombination med ämnet idrott och hälsa stärka friluftslivets möjliga pedagogiska betydelse inom skolans verksamhet. Överväg därför ett breddat ansvar för friluftsliv och naturmöte i den svenska skolan och vilka förändringar i kursplaner, läroplaner och lärarutbildningar som kan medverka till det.
- Skapa kunskapsöversikter och -synteser inom centrala områden av den friluftsforskning som har genomförts.
- Stimulera till fortsatt forskning inom existerande forskningsfält.
- Stimulera till en ämnesmässig breddning av friluftsforskningen.
- Överväg inrättandet av en nationell forskarskola med inriktning på friluftsliv.
- Skapa regelbundna konferenser om friluftslivsforskning.
- Överväg vilka förändringar i forskningsrådets uppdrag och styrning som behövs för att säkerställa ett ökat stöd till forskning om friluftsliv, eller om en mer lämplig lösning är att skapa ett särskilt forskningsråd för friluftsliv.
- Stärk det nordiska och övrigt internationellt samarbete vad gäller såväl högre utbildning som forskning inom friluftsliv.
- Öka kontaktytan mellan de ideella friluftssorganisationerna och forskningen.

- FRISAM hoppas få gehör för ovanstående förslag i den kommande forskningspropositionen, avslutar Eva Bjernudd.

För mer information kontakta:

Peter Schantz, huvudutredare
e-post: peter.schantz@ihs.se
tfn: 08-402 22 98

Ulf Silvander, generalsekreterare för FRISAM,
epost: ulf.silvander@frisam.org
tfn: 08-549 041 21, mob: 070- 433 51 47

FRISAMs medlemsorganisationer är: Friluftsrådet, Svenska Båtunionen, Svenska Orienteringsförbundet, Svenska Scoutrådet, Svenska Jägareförbundet, Svenska Brukshundsklubben, Svenska Turistföreningen, Cykelrörelsen, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Svenska Livräddningssällskapet, Svenska Kennelklubben, Riksförbundet Sveriges 4 H, Svenska gång- och vandrarförbundet, Svenska Frisksportförbundet, Svenska Folksportförbundet, Svenska Kryssarklubben, Svenska Cykel Sällskapet, Korpen och Sportfiskarna.

Adress: Instrumentvägen 14, 126 53 Hägersten.
Telefon: + 46 (0)8 549 041 21. Fax: + 46 (0) 447 44 44
Postgiro: 129 69 45 – 7. Bank: Föreningssparbanken. Hemsida: www.frisam.org
Organisationsnummer: 802409-1731